

Montebello

– Indulok a boltba.

– Szóltál?

– Mondom, indulok a boltba. Halkítsd le a tévét, talán akkor hallod is, hogy mit beszélek.

– Melyikbe?

– Melyikbe, melyikbe, amelyikbe szombatonként szoktam. Kérsz valamit?

– Miért, mit veszel?

– Elég, ha én tudom. Azt kérdeztem, hogy hozzak-e neked valamit.

– Egy olyan mandulás kekszet akkor. Amit a kávémba tudok mártogatni.

– *Cantucci*?

– Mit csinálsz?

– Ez a neve, *cantucci*.

– Ahogy gondolod. Mindenesetre egy olyat hozhatnál.

Farfalle, pesto rosso, salsa di pomodoro, burrata, mortadella, parmigiano, capperi, egy üveg *Montepulciano d'abruzzo* az alkoholboltból, meg egy *cantuccini alla mandorla* az öregnek.

– Egy óra múlva itthon vagyok, addig próbálj meg veszteg maradni.

– Mégis hova mennék?

Micsoda időjárás már megint. Szerencsére volt annyi esze, hogy felvegye a gyapjú aláöltözetet. Éveken át fázott. Mit fázott?, fagyoskodott, évekig, a csontig hatoló hidegben, mire végre valaki javasolta neki, hogy vásároljon magának néhány szett aláöltözetet. Szuperalöltözet, ahogy egész pontosan itt hívják, ha egy mód van rá, merino gyapjúból. Drága volt, de megérte. Puha, meleg, megtartja a hőt, mégsem izzad bele. Ahogy megérkeznek októberben az első fagyok, hordani kezdi, egészen márciusig, de volt, hogy még áprilisban is szüksége volt rá. – Üljön le! – Köszönöm, de mindjárt leszálok. Persze, hogy egy nő ajánlja fel a helyét. Itt ül ez a sok férfi, bámul ki az ablakon, bele a hóesésbe, vagy csak úgy, maga elé. Van előnye, hogyne lenne, ennek a nagy egyenlőségnek, egyformaságnak, de egy kezén meg tudná számolni, hogy az elmúlt tizenöt évben hányszor nyitották ki az ajtót, engedték maguk elé, vagy tápázkodtak fel valahonnan, azért, hogy ő leülhessen. Ő ehhez már túl öreg. Ő úgy nőtt fel, hogy a férfi egyik legfőbb erénye az, hogy udvarias, gáláns, a férfi karakán, bókol, földhöz vágja a poharat, örök nyertes vagy örök vesztes.

Micsoda szombat reggel. Ez a szerencsétlen vénember meg egyre süketebb. Pont ez hiányzik még. Hogy egész nap kiabálnia kelljen, ha szót akar vele érteni. Nem elég, hogy mindent olyan nehezen fog fel, most már hallani se fog semmit.

Ha nem tudná biztosan, hogy ma Vincenzo dolgozik, semmilyen szombati hangulata nem lenne.

– *Buongiorno, Signora Sørli!*

Elég csak meghallani a köszöntését, máris jobb kedve lesz. Ha kellene, keresztülutazna a városon ezért a hangulatért. Micsoda szerencse, hogy csak három megállóra lakik az üzlettől. „Itália ízei”, Vincenzo, a fekete vászonköténye, a feje felett lógó prosciuttók, a pulthban kiterített szalámik, *normale, piccante*, a hús füstös illatába vegyülő frissen darált kávé aromája, igen, ilyen egy jó szombat délelőtt.

Csak ez a név. *Sørli*. Talán megkérhetné Vincenzót, hogy szólítsa inkább a keresztnevén. Emília, *Signora Emília*, az inkább hangzik úgy, mint ő. A *Sørli* tulajdonképpen a férje neve, ő csak kölcsönvette, tizenöt éve, a zökkenőmentesebb beilleszkedés reményében.

„– *Ascoltami – Parole, parole, parole – Ti prego. – Parole, parole, parole. – Io ti giuro. – Parole, parole, parole, parole, parole, soltanto parole, parole tra noi.*” Micsoda dal, micsoda páros. Egy nő, akit nem lehet csupán szavakkal megszédíteni. „*Che cosa sei? Che cosa sei? Che cosa sei?*” Szinte kétségbeesetten bűg a férfiénekes hangja. „*Mi vagy te? Mi vagy te? Mi vagy te?*” Itt mindig nagyszerű zenék szólnak.

– Volna kedve megkóstolni az új kávékat?

– Köszönöm, Vincenzo, miért is ne?

– Mit készíthetek? Espresso, ristretto, cortado, cappuccino, esetleg egy latte?

– Talán akkor egy cappuccinót kérek.

– Tessék parancsolni, Signora!

– *Grazie mille, Vincenzo!*

– Ó, látom gyakorolt az utóbbi időben. Csak nem egy kurzusra iratkozott be?

– Nem, sajnos még nem. Csak a régi nyelvkönyvet forgatom időnként. Na, nem mintha egy köszönömöt olyan nehéz lenne kinyögni.

– *Certo, certo.*

Az a nyelvkönyv egészen pontosan egy harmincéves, rongyossá forgatott útikönyv. Néhány kifejezés bizonyosan már teljesen idejétmúlt. Akkoriban viszont igazi kincs volt. Egy másik világ kivonata, az élethelyzetek előfordulási valószínűsége szerint, ábécésorrendben. Bevásárlás, étteremben, hotelben, az idő, *oggi, ieri, domani*. Hogy várta azt az utat. Az utat, ami megváltoztatott, felforgatott, összekuszált benne mindent, hogy aztán a végén valójában semmi se változzon, maradjon minden és mindenki a régi, az elvágódás szemüvegén keresztül ha lehet, még szürkébb, még szomorúbb.

Ezzel a bevásárlással itt, most viszont haladni kellene, az öreg már biztosan egyre türelmetlenebb. Ne adj' Isten megpróbál kávéfőzni magának, úgy, ahogy ő szereti, ihatatlan fekete víz. Kitölti egy bögrébe, arra gondolván, hogy nem sokára hazaér, és mártogathatja a megjegyezhetetlen nevű mandulás kekszét, áztathatja pépesre, hogy csak szét kelljen passzírozni a nyelvével a szájpadról, a kávéfőzőt meg elfelejti lekapcsolni, tűzforró a készülék, sisteregnek az oldalán leszaladó vízcseppek. Jobb, ha siet.

– Ez minden, Vincenzo, és itt egy kis apró a cappuccinóért.

– *Assolutamente no!* Arra a vendégem volt, *Signora Sørli!*

– Emília.

– Kérem?

– Szólítson inkább Emíliának. A *Sørli* a férjem neve.

– *Va bene, Signora Emília, va bene.* A jövő szombati viszontlátásra!

A viharos szél a szemébe fújja a sapka alól kiszabadult hajszálait, természetesen mindkét keze tele van bevásárlószatyrokkal, remélhetőleg a villamos is most

fog elhúzni az orra előtt. Pontosan mellette csapódtak ki a kék ajtók, felszállt, lehet, hogy ez mégiscsak jó nap lesz?

– Megjöttem. Miért nem válaszolsz?

Biztosan elaludt. Nem lenne csoda ebben az időben. Lassan dél, de mintha még mindig nem kelt volna fel a nap. A nyarakat szereti. A véget nem érő világosságot, a hajnali sétákat a kikötőben, a sós víz, a kávé és a fahéjas csiga illatát, a szigeteket a horizonton. Persze ez sem éppen az, inkább csak egy hűvösebb, praktikusabb, semlegesebb változata annak a lagúnának, kijózanítóan éles fényekkel. Jól sejtettem, alszik. Hogy fér el azon a szófán egy ekkora ember? A magassága. Talán az tetszett meg benne. Száznyolcvanhét centiméter, jókötésű, elegáns, külföldi, átutazóban. – *Just exploring Østblokken, the Eastern Bloc*. Augusztus vége volt, az arcukba nyomta a hőséget az aszfalt, halmokban állt a kukorica a standokon. Túl izgatott volt ahhoz, hogy megsértődjön. Csak pár hónappal korábban kezdett angolul tanulni, és máris lehetősége nyílt használnia a nyelvet. – *This is not the Eastern block anymore*. – *Oh, isn't it?* – Már vagy tíz éve nem. *Ten years*. Tapintatosan mosolygott. Tapintatosan vagy közömbösen, a mai napig nem tudja megállapítani. Bár akkoriban mindegy volt. Sikerült kizökkentenie szögletes betonéletéből, kicsalogatnia a művház fullasztó irodájából, friss tengeri levegőt ígért, házat, valódi szabadságot, és a mai napig nem is sejti, hogy végül a montebellói ház miatt mondott igent. Montebello. Nem, nem a lagúnában, hanem fent, északon, egy kerület neve csupán. Montebello. Az út, ami felforgatott, összekuszált benne mindent, most folytatódhat tovább, bár az ellenkező irányba, de remélve, hogy talán mégis létrejöhet egyfajta folytonosság aközött, aki három hónappal korábban még a jesolói lido napernyője alatt könnyezett, és aki néhány héttel később már a montebellói ház ablakából nézte a szürkés-kék vízen sikló vitorlásokat. Egy azonban biztos volt, hogy nem ragadt bele, nem volt többé bezárva, kiszabadult, elment, vissza se nagyon nézett.

– Itthon vagy?

– Igen, már egy ideje.

– Elaludtam.

– Vettem észre.

– Milyen az idő?

– Az? Borzasztó. Mindegy, kibírtam, ma már nem megyek sehova. Hozom a *cantuccit* meg a kávédat, aztán nekiállok az ebédnek. Hogy van ma a derekad?

– Nem vészes.

– Délután átmasszírozom, addig próbálj meg egyenes háttal feküdni. Ne úgy kitekeredve, mint ahogy az előbb is aludtál.

– Ezen nem múlik semmi, Emília. Megöregedtem. Igazság szerint már akkor öreg voltam, amikor megismerkedtünk, most pedig vénségesen vén vagyok. Egy rozoga vénember. Te még fiatal vagy, tudom, épp hogy nyugdíjba mentél. Utazhatnál, világot láthatnál. Bocsáss meg, Emike, bocsáss meg.

– Beszélsz itt marhaságokat. A konyhában leszek, szólj, ha szükséged van valamire.

Látni a világot. Talán egész egyszerűen nincs benne a pakliban. Elégedett lehetne. Eleinte azért még utazni is tudtak valamennyit, igaz, hogy csak belföldön, de mégis. Gyönyörű helyeken jártak, megismerhetett egy másik országot. És hát valljuk be, azért sejtteni lehetett, hogy ha egy nála majd' húsz évvel idősebb férfi

felesége lesz, az előbb-utóbb így fog végződni. Házat kapott, nevet, státuszt, biztonságot, nyugalmat. Dolgoznia se kellett volna, ha nem akar, de azt már a lelkiismerete nem engedte. Vagy a neveltetése, már maga sem tudja. Aki nem dolgozik, ne is egyék. Olívaolaj, hagyma, fokhagyma, darálthús. Tíz év gondozóként az idősek otthonában. Paradicsomszós, só, bors. Inkább egy nyugdíjas apartmanház volt az, luxuskörülményekkel, széles körű szolgáltatásokkal. Praktikus, kényelmes, okos és biztonságos megoldás, úszómedence, gyógytorna, manikűr és pedikűr, étterem, bár, kávézó. Mintha egy elegáns hotelben dolgozott volna, leszámítva az olykor tehetetlen testek emelgetését, pelenkacserét és az elmúlás szagát. Végül is, ha úgy nézi, az is egyfajta utazás volt. Már csak egy kis vörösbor hiányzik a szószból. Hova is tette? 2018-as *Illuminati Riparosso Montepulciano d' Abruzzo*. Montepulciano település, Toszkána régió, Siena megye. Annyira délen soha nem járt még. Kicsit fanyar, enyhén gyümölcsös, szeder talán vagy málna, na nem mintha annyira értene hozzá, de néhány dolgot azért még fel tud idézni a tavalyi borkóstoló-tanfolyamról. Azonnal az ember fejébe száll. Oregánó, bazsalikom, talán még egy kis majoranna. Majoranna vagy majoránna? Ott *maggiarana*, itt *merian*. Nem egy tipikus fűszer, az olasz bolton kívül talán még egy élelmiszerüzletben lehet kapni. Majorannás sertés máj, az volt otthon az egyik kedvence. Itt sertés májat se nagyon lehet kapni, csirkemájat is csak elvéve, fagyaszta.

A művház melletti étteremben volt a gyülekező. Éjféλι indulás, elötte egy-két sör, hogy biztosan jól aludjanak a buszon. A mozgássérültek megyei egyesületének közbenjárásával, kedvezményesen bérelhettek buszokat. Két fehér Ikarus, az oldalukon narancssárga csíkkal. A nyugdíjasklub vezetője már hónapokkal korábban meghirdette az utat, elsősorban klubtagoknak, de mivel szinte mindenki szeretett volna hozni legalább egy családtagot, kénytelenek voltak két buszt rendelni. Szövőszakkör, traccsklub, önségítő kör, hölgyek népfőiskolája, férjek, feleségek, és ő, az egyedülálló művelődésszervező. Indulás: az étterem elöl, nulla óra nulla nullakor, délelőtti program: Szent Márk tér, Szent Márk-székesegyház, Dózsepalota és környéke, Sóhajok hídjá, délután: strandolás Jesolóban, szabadprogram, vacsora, hazaindulás: este huszonkettő óra nulla nullakor. A brosúrát ő sokszorosította, az útravaló szendvicsekről és innivalóról mindenki maga gondoskodott. Egy teljes nap az országban, amit addig csak filmekben látott. Ebben a mámorító, féktelen, kifinomult világban, gyönyörű nők, sármos férfiak, Loren és Mastroianni, elegáns ruhák, festői tájak színhelyén.

A buszon a klubvezető köszöntötte őket a recsegő mikrofonban, emlékeztette a rendszeres rosszullevőket, hogy a Daedalon tablettát még indulás előtt vegyék be, majd hogy megfelelő irányba terelje a hangulatot, átnyújtott a sofőrnek egy kazettát, amit otthon már beállított, A oldal. „S az éjszaka, az éjszaka, a puha testű éjszaka”, ahogy elindultak, megpróbált elaludni, de neheze ére esett csukva tartani a szemét „egy utazás az életünk, azt mondtad hát, megint megyünk, nagy utazás az életünk...”. Graz, az Alpok vonulata a sötétben, kivilágított vízésések, Villach, egy benzinkúti pihenő, Tarvisio, pirkadat, és a Tagliamento lehetetlenül türkizkék vize.

Dehogynem, megöregedett ő is. Szeretné pillanatról pillanatra felidézni az utat, minden egyes apró részletével, de csak elmaszatolódott képeket lát. A váraozást, ami az alvás nélkül töltött úton szinte elviselhetetlen méretűre duzzadt, egy pillanat alatt hordták szét a Szent Márk tér galambjai. Túl nagy volt, túl sok ahhoz, hogy elbíra. Pompázatos, elsőprő, nyomasztó. Az örökkévalóságig tartó

sorbanállás a székesegyház előtt, a délelőtti kánikula, piros székek, hegedűszó, zsvivaj, és Pietro Scarpa, *guida turistica autorizzata della città di Venezia*. Először köszöntötte őket, majd németül fogott hozzá a dőzse egykori lakhelyének bemutatásához, mivel klubvezetőjük csak ezt az egy idegennyelvet beszélte. Pietro, Pietro, Pietro. Zabolátlan érzelmeinek egy pillanat alatt lett céltáblája az olasz fiú.

– A rosseb egye meg!

– Mit mondasz? Mit kiabálsz?

– Semmi, ne törődj velem, csak kifutott a főzővíz.

– Jól vagy?

– Jól, jól, csak a figyelmem, az nem a régi már. Tíz perc, és eszünk.

– Látod hogy havazik? Jól tetted, hogy délelőtt mentél ki, most már biztosan késések vannak.

Pietro egész nap velük maradt, végig szorosan a klubvezető mellett. Emlékezz, emlékezz, emlékezz! A vaporetton sikerült egy sorba ülni vele, feje fölött hűtőtáska és órareklámok, *borsa frigo, orologi, in offerta a sole settecentonovanta lire*, lefotózta, mintha a kilátást, valójában Pietrót. – A kék facölöpöket, olaszul *pali da casada*, eredetileg paloták elé helyezték el, és hogy azok a sötétben is könnyen észrevehetőek legyenek, tetejükön olajlámpák világítottak, amit ma már csak a cölöpök tetején található díszítés, az úgynevezett *cappelozzo* jelképez. A klubvezető szemmel láthatóan fáradni kezdett a tolmácsolásban. Milyen neveléségesen ejtette az olasz szavakat! – *Zum trotz* is beleteszi ezeket a kifejezéseket, nevetett zavartan a mellette ülő körzeti óvoda intézményvezetőjére sandítgatva.

A röhécselő klubvezető és Pietro metsző tekintete, ahogy az övébe fúródik.

Bár ne is emlékezne!

Onnantól kezdve már szinte semmi másra nem tudott figyelni. Kiszálltak a San Giorgio Maggiorén, klasszikus reneszánsz, fémkonténeres, tiszta vonalvezetés, raklapok, és az, ahogy a vakító márványoszlopok tükröződtek a lagúnában. A víz, amivel reggel feltöltötte a kulacsát, már rég elfogyott, szomjas volt, égette a vállát a déli nap. – Monet a sziget megjelenítésére hat különböző fényviszony között is kísérletet tett, de ahogy mondta, „*Velence városa túl szép ahhoz, hogy le lehessen festeni*”.

Irritálta a klubvezető vihogása, aludni szeretett volna, ledőlni egy fa árnyékába, a férfihoz bújni, belelegezni a sós izzadság szagát, ittfelejtődni, ittmaradni, fel sem tűnne senkinek. – Emília, kedves, jöjjön csak ide. Maga beszél egy kicsit olaszul, igazam van? Mondja meg ennek a fiatalembernek, hogy csatlakozzon hozzánk a délutáni strandolás idejére is. Mondja csak az anyanyelvén, úgy biztosan beleegyezik majd. – Nem, én nem beszélek. – Ne szerénykedjen, láttam, hogy forgatta azt a nyelvkönyvet a buszon. – Útikönyv. Ilyen szituációra vonatkozó mondatok nem voltak benne. – Ne hozzon már kellemetlen helyzetbe, feltűnt neki, hogy róla beszélünk, mondjon már valamit. *Lido di Jesolo, schwimmen*, valami ilyesmi, na. – *Vuoi fare un bagno con me al lido di Jesolo?* – *Solo con te?* – *Prego?* – *Fare un bagno solo con te?* – *Ah, no no*, az egész csoport, ajj, *insieme a tutto il gruppo*. Hogy mondhatott ekkora hülyeséget?

– Már csak néhány perc, és kimerem az ebédet. Fel tudsz kelni egyedül, vagy jöjnek? – Hova is tettem a parmezánt? Miért nem válaszol? Tényleg egyre sikeresebb. Vagy megint elaludt volna? – Hallasz?

Az egész a klubvezető hibája volt. Ha ő nem erősködik, hogy próbáljon meg

olaszul beszélni Pietróval, akkor a férfi soha nem jött volna velük strandolni. Mégis mi a fenéért töltötte volna a délutánját egy csapat dzsoggingos nyugdíjossal meg vele. Így viszont az a téves benyomása támadt, hogy amíg az öregek napoznak majd, addig ők beszélgetni fognak a buszútról, az aznapi élményeiről, az életéről, a munkájáról, és minden formáságot levetkőzve arról, hogy van-e otthon fiúja. A kék-fehér csíkos napágyon ült, Pietro a homokba terített kölcson törülközőjén, a háttérben szállodák, a parton vízibiciklik, korzózó helyiek, mólók és a hullámok hangja a cölöpök között. Nincs. Nem is nagyon volt eddig senkije. – *Vuoi bagnare con me?* – kérdezte, és nevetett, szórakoztatta saját szellemessége, kellemetlen volt, zavarba ejtő, fogalma sem volt, hogy hogyan feleljen. Kettesben fürdeni ezzel az idegennel, itt mindenki előtt, ha egyáltalán komolyan gondolta a kérdést, és nem csak ugratta.

– Az ebéd az asztalon, lehet jönni!

Talán inna ő is egy kis vörösbor, egy deci még jót is tesz neki, kitágítja, ella-
zítja az ereit. És igazán meg is érdemli. Szép és nyugodt életük van itt együtt. Két
üveggel kellett volna vennie. Micsoda levetkőzhetetlen beidegződés a spórolás.
Ennyi év után is számolgat, keresi a leárazásokat, fejben átvált otthoni valutába.

Elsírta magát. A kialvatlanságtól talán, a fáradságtól, ami az egész napos
gyaloglás után ott, a napágyon ülve hirtelen utolérte. Folytak a könnyei a kime-
rültségtől, és a saját gyávaságától, hogy végül nem ment be Pietróval a tengerbe.
Kínjában azzal a kifogással állt elő, hogy nem szereti a sós vizet, csípi a szemét,
és egyébként is fázik, ezért inkább csak napozna. Lemaradt, lecsúszott a saját
romantikus, lazúrral lekent álmáról, amit évek óta dédelgetett, és amit ott, a
jesolói strandon hagyott egy pillanat alatt elillanni. Tessék, végül megkapta, ami-
re vágyott, fürödhet most itt, ha akar, medúzákkal a jéghideg tengerben.

– Ki fog húlni! Megint elaludtál? Hát ezért töröm itt magam?

A pizzériában látta utoljára. Mellette ült, még vizes volt a rövidnadrágja az
úszástól, kedélyesen viccelődött a klubvezetővel és a többi öreggel. A pincér ki-
hozta az utazás árába foglalt vacsorát, egy pizza margheritát és egy kis üveg
Peronit. Van valami az öregségben. Mintha a halál közeledtével egyre inkább
megfeledezne magáról az ember, s az események sűrűségében egy-egy pillanat-
ra elfelejtődik a vég is, feloldódik a totális önfeledtségben.

Egy szalvéta landolt az ölében. *Questo è il mio indirizzo*. Velencétől észak-nyu-
gatra.

– Hallasz?

– *Montebelluna 31044, Via Barile 6. Scrivimi*.

– Lars?

Soha nem írt neki. Talán még megkereshetné. Foglалhatna egy repülőjegyet,
Oslo-Venezia, közvetlen járat, kettő óra negyven perc, majd egy félórás vonatút a
Santa Lucia vasútállomásra, végül egy bő háromnegyed órás buszút Monte-
belluna főteréig. Hányszor utánanézett már. Összesen nagyjából ötórányi út vá-
lasztja el őket egymástól. Várakozási idővel együtt legfeljebb hét.

– Lars? Lars! Lars!

Talán most.

A szerző a mű megírásának idején a Petőfi Irodalmi Múzeum Móricz Zsigmond-ösztön-
díjasa volt.